।।ଷଷ୍ଠ ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ରାମ ନବମୀ ଉତ୍ସବ, ମସଜିଦ୍‌ର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର, ଗୁରୁଙ୍କ କର ସ୍ପର୍ଶର ମହିମା, ଚନ୍ଦନ ସମାରୋହ, ଉର୍ସ ଏବଂ ରାମନବମୀର ସମନ୍ୱୟ, ମସଜିଦ୍‌ର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର

।।ଗୁରୁଙ୍କ କରସ୍ପର୍ଶର ମହତ୍ତ୍ୱ ।।

ସଦ୍‌ଗୁରୁ ଯେତେବେଳେ ଜଣେ ସୁଦକ୍ଷ ନାବିକ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ କୁଶଳତା ଏବଂ ପାରଦର୍ଶିତାର ସହ ଆମକୁ ଏହି ଭବସାଗରରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ । 'ସଦ୍‌ଗୁରୁ' ଶବ୍ଦ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ମାତ୍ରେ ମୋ ମାନସପଟକୁ ଶ୍ରୀ ସାଇଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଭାସିଆସୁଛି । ଏପରି ଜଣାପଡୁଛି କି ଯେପରି ସେ ସ୍ୱୟଂ ମୋ ସମ୍ମୁଖରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମୋର ମସ୍ତକରେ ଉଦି ଲଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଦେଖ, ଦେଖ ସେ କିପରି ତାଙ୍କର ବରଦ ହସ୍ତ ଉଠାଇ ମୋର ମଥା ଉପରେ ରଖୁଛନ୍ତି । ଏହିକ୍ଷଣ ମୋର ହୃଦୟ ଆନନ୍ଦରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ମୋର ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁରୁ ପ୍ରେମାଶ୍ରୁ ପ୍ରବାହିତ ହେଲା । ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କ କରସ୍ପର୍ଶ ଶକ୍ତି କେତେ ମହାନ୍, ପୁଲକପ୍ରଦ ! ସୂକ୍ଷ୍ମ ଶରୀର, ଯାହା ସଂସାରକୁ ଭସ୍ମ କରୁଥିବା ଅଗ୍ନି ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ, ତାହା ଗୁରୁଙ୍କର କରସ୍ପର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଅନେକ ଜନ୍ମର ସମସ୍ତ ପାପ ଲୋପ ପାଇଯାଏ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଧାର୍ମିକ ଏବଂ ଐଶ୍ୱରିକ କ୍ରିୟାରେ ରୁଚି ନଥାଏ ସେମାନଙ୍କର ମନ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର ହୋଇଯାଏ । ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କର ମନୋହର ରୂପ ଦର୍ଶନ କରି କଣ୍ଠ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତାରେ ବାଷ୍ପରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଉଛି, ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳରୁ ଅଶ୍ରୁଧାରା ପ୍ରବାହିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ହୃଦୟ ଭାବରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଉଠେ, ସେତେବେଳେ ସୋଽହଂ ଭାବ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଆତ୍ମାନୁଭବର ଆନନ୍ଦ ହୁଏ । ମୁଁ ଏବଂ ତୁମେ-ଏହିପରି ଦ୍ୱୈତ ବିଚାର ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ ବ୍ରହ୍ମ ସହିତ ଅଭିନ୍ନତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ପାଠ କରେ କ୍ଷଣକ୍ଷଣରେ ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଚାଲିଆସେ । ବାବା ରାମ କିମ୍ବା କୃଷ୍ଣ ରୂପ ଧାରଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ମୋତେ ଲାଗେ ଯେପରି ସେ ହିଁ ଭାଗବତ ଅଥବା ଭକ୍ତମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମିତ୍ତି ଉଦ୍ଧବଗୀତା ଶୁଣାଉଛନ୍ତି । ଯେବେ ମୁଁ କାହା ସହିତ କୌଣସି ବିଷୟରେ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରେ, ବାବାଙ୍କ କଥା ସ୍ମରଣକୁ ନେଇଆସେ ଯେପରି କି ସେହି ଲୋକଟିକୁ ମୁଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ବୁଝାଇବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବି । ବେଳେବେଳେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟ କିମ୍ବା ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିପାରେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର କୃପା ହୋଇଯାଏ କଲମର ଗତି ବନ୍ଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଭକ୍ତର ମନରେ ଅହଂକାର ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଯାଏ, ସିଏ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରି ଅହଂକାରଶୂନ୍ୟ କରି ଅନ୍ତିମ ଧ୍ୟେୟ ପ୍ରାପ୍ତି କରାନ୍ତି ତଥା ତାହାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି ଅକ୍ଷୟ ସୁଖର ଅଧିକାରୀ କରାନ୍ତି । **ଯିଏ ବାବାଙ୍କୁ**

ପ୍ରେମ କରି ଅନନ୍ୟ ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଶରଣାପନ୍ନ ହୁଏ ସିଏ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସାଧନା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ଧର୍ମ, ଅର୍ଥ, କାମ ଏବଂ ମୋକ୍ଷ ତାହାକୁ ସହଜରେ ପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଥାଏ ।

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାର ଚାରୋଟି ମାର୍ଗ ଅଛି । କର୍ମ, ଜ୍ଞାନ, ଯୋଗ ଏବଂ ଭକ୍ତି । ଏ ସବୁ ମଧ୍ୟରୁ ଭକ୍ତିମାର୍ଗ ଅଧିକ କଣ୍ଟକିତ, ଖାଲ ଏବଂ ଖାଇରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ; କିନ୍ତୁ ସଦ୍‌ଗୁରୁଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କଲେ, ଖାଲ ଓ ଖାଇରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ସହିତ ପଦାନୁସରଣ କଲେ ସିଧା ଆଗକୁ ଆଗ ଯାତ୍ରାକରି ଲକ୍ଷ୍ୟସ୍ଥଳରେ ଅର୍ଥାତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା ଦୃଢ଼ତାର ସହ କହୁଥିଲେ ଯେ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମ ଏବଂ ବିଶ୍ୱର ଉତ୍ପତ୍ତି, ପାଳନ ଓ ସଂହାର ଏହି ତିନୋଟି ଶକ୍ତିର ପୃଥକତା ମଧ୍ୟରେ ବି ଏକତ୍ୱ ଅଛି । ଭକ୍ତମାନଙ୍କର କଲ୍ୟାଣ ନିମିତ୍ତ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବା ସ୍ୱୟଂ ଯେଉଁ ବଚନରେ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେଇଛନ୍ତି ତାହାକୁ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଉଛି ।

'ମୋର ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଘରେ ଅନ୍ନ ତଥା ବସ୍ତ୍ରର ଅଭାବ ରହିବ ନାହିଁ । ଏହା ମୋର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ କି ଯିଏ ମୋର ଶରଣାପନ୍ନ ହୁଏ ଏବଂ ଅନ୍ତଃକରଣରେ ମୋର ଉପାସନା କରେ, ତାହାର କଲ୍ୟାଣାର୍ଥେ ମୁଁ ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତିତ ରହେ ।'

ଭଗବାନ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ମଧ୍ୟ ଗୀତାରେ ଏହି ସମାନ କଥା କହିଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଭୋଜନ ତଥା ବସ୍ତ୍ର ପାଇଁ ବିଶେଷ ଚିନ୍ତାର ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ଯଦି କିଛି ମାଗିବାର ଅଭିଳାଷ ଅଛି ତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ମାଗ । ସାଂସାରିକ ସୁଖ ଓ ସମ୍ମାନ ଆଶା ତ୍ୟାଗକରି ଈଶ୍ୱର କୃପା ତଥା ତାଙ୍କଠାରୁ ଅଭୟ ପ୍ରାପ୍ତି କର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନିତ ହୁଅ । ସାଂସାରିକ ବସ୍ତୁ ଦ୍ୱାରା ପଥଭ୍ରଷ୍ଟ ହେବାରୁ ନିବୃତ୍ତ ରୁହ । ନିଜର ଇଷ୍ଟଦେବତାଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ତାର ସହ ଭିଡ଼ି ଧର । ସମସ୍ତ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଏବଂ ମନକୁ ଈଶ୍ୱରଚିନ୍ତାରେ ନିୟୋଜିତ କରିଦିଅ । କୌଣସି ପଦାର୍ଥରେ ଆକର୍ଷିତ ହୁଅ ନାହିଁ, ସର୍ବଦା ମୋର ସ୍ମରଣରେ ମନକୁ ଲଗାଅ, ଏହାଦ୍ୱାରା ତାହା ଶରୀର, ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ଢ଼ଳିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ମନ ସ୍ଥିର, ଶାନ୍ତ ଏବଂ ନିର୍ଭୟ ହୋଇଯିବ । ଏହି ପ୍ରକାର ବିଚାର ପ୍ରକଟ ହେଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ ଜୀବ ସୁସଙ୍ଗତି ଲାଭ କରିଛି । ଯଦି ମନର ଚଞ୍ଚଳତା ନଷ୍ଟ ନ ହୁଏ ତାହେଲେ ଏକାଗ୍ରତା ଆସିବ ନାହିଁ ।' ବାବାଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ବାଣୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଗ୍ରନ୍ଥକାର ଶିରିଡ଼ିରେ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବର ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ଶିରିଡ଼ିରେ ପାଳନ କରାଯାଉଥିବା ଉତ୍ସବଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରାମନବମୀ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସ ସହକାରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ସୁତରାଂ ଏହି ଉତ୍ସବର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀ ସାଇଲୀଳା ପତ୍ରିକା(୧ ୯ ୨ ୫)ର ୧ ୯ ୭ ପୃଷ୍ଠାରେ ଯେପରି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି, ତାହାର ସଂକ୍ଷେପ ରୂପ ଏଠାରେ ଉଦ୍ଧାର କରାଗଲା ।

ପ୍ରାରମ୍ଭ : କୋପରଗାଁରେ ଗୋପାଳରାଓ ଗୁଣ୍ଡ ନାମରେ ଜଣେ ଇନ୍‌ସପେକ୍ଟର

ଥିଲେ । ସେ ବାବାଙ୍କର ପରମ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତିନିଜଣ ସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ବି ସନ୍ତାନ ନଥିଲା । ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କ କୃପାରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ହେଲା । ଏହି ଖୁସି ଅବସରରେ ୧୮୯୭ ମସିହାରେ ତାଙ୍କର ମନକୁ ଗୋଟିଏ ବିଚାର ଆସିଲା ଯେ ଶିରିଡ଼ିରେ ମେଳା ଅଥବା ଉର୍ସ ପାଳନ କରାଗଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ସେ ଏହି କଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭକ୍ତ ଯଥା ତାତ୍ୟା ପାଟିଲ, ଦାଦା କୋତେ ପାଟିଲ ଏବଂ ମାଧବରାଓ(ଶ୍ୟାମା)ଙ୍କୁ କହିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ପାଇଲା ଏବଂ ବାବାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଗଲା । ଉର୍ସ ପାଳନ ପାଇଁ ସରକାରୀ ଅନୁମତି ଲୋଡ଼ା ଥିଲା । ଏଥିନିମନ୍ତେ ଏକ ଦରଖାସ୍ତ ଜିଲାପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଗଲା; କିନ୍ତୁ ଗ୍ରାମର କୁଲକର୍ଣ୍ଣିଙ୍କ ଆପତ୍ତି ଯୋଗୁ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ତେବେ ବାବାଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତି ତ ମିଳିସାରିଥିଲା, ତେଣୁ ପୁଣି ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାରୁ ଅନୁମତି ମିଳିଗଲା । ବାବାଙ୍କ ଅନୁମତିରେ ରାମନବମୀ ଦିନ ଉର୍ସ ପାଳନ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ଯାହା ଜଣାଯାଏ କିଛି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରଖି ହିଁ ବାବା ଏଥିପାଇଁ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ କାରଣ ଉର୍ସ ଓ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ପାଳନ କରିବା ଅର୍ଥ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା । ତେବେ ପ୍ରଥମ ବାଧା ସିନା କୌଣସି ପ୍ରକାର ଟଳିଗଲା । ଏବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଅସୁବିଧା ଦେଖାଗଲା ଜଳର ଅଭାବ । ଶିରିଡ଼ି ତ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଗ୍ରାମ ଥିଲା ।

ପୂର୍ବ କାଳରୁ ହିଁ ଏଠାରେ ଜଳର ଅଭାବ ଦେଖାଯାଉଥିଲା । ଗ୍ରାମରେ କେବଳ ଦୁଇଟି କୂଅ ଥିଲା, ଯାହା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାୟତଃ ଶୁଖିଲା ରହୁଥିଲା ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ କୂଅର ପାଣି ଖାରିଆ ଥିଲା । ବାବା ସେହି କୂଅରେ ଫୁଲଟିଏ ପକାଇ ତାହାର ଜଳ ମିଠା କରିଦେଲେ । ହେଲେ ଗୋଟିଏ କୂଅର ଜଳ କେତେ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଣ୍ଟନ୍ତା ? ଏଥିପାଇଁ ତାତ୍ୟା ପାଟିଲ ବାହାରୁ ଜଳ ମଗାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ । କାଠ ଓ ବାଉଁଶ ଘେରାଇ କିଛି ଦୋକାନ ଘର ତିଆରି କରାଗଲା ଏବଂ କୁସ୍ତିଖେଳର ଆୟୋଜନ ହେଲା ।

ଗୋପାଳରାଓ ଗୁଣ୍ଡଙ୍କ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଦାମୁ-ଅଣା କାସାର ଅହମ୍ମଦନଗରରେ ରହୁଥିଲେ । ସେ ମଧ୍ୟ ସନ୍ତାନହୀନ ଥିବାରୁ ଦୁଃଖରେ ରହୁଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କ କୃପାରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ରତ୍ନ ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲା । ଶ୍ରୀ ଗୁଣ୍ଡ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପତାକା ଦେବାକୁ କହିଲେ । ଜାଗିରଦାର ଶ୍ରୀ ନାନାସାହେବ ନିମୋଣକର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପତାକା ଦେଲେ । ଏହି ଦୁଇଟି ପତାକା ବଡ଼ ସମାରୋହ ସହକାରେ ଗ୍ରାମରୁ ବାହାରିଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ମସଜିଦ୍, ଯାହାକୁ ବାବା ଦ୍ୱାରକାମାୟୀ ନାମରେ ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲେ, ତାହାର କୋଣଦେଶରେ ଟାଙ୍ଗି ଦିଆଗଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପୂର୍ବପରି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଚାଲୁରହିଛି ।

।।ଚନ୍ଦନ ସମାରୋହ ।।

ଏହି ମେଳା ଅବସରରେ ଅନ୍ୟ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ମଧ୍ୟ ଶୁଭାରମ୍ଭ ହେଲା, ଯାହା

ଚନ୍ଦନୋତ୍ସବ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । କୋରହଲ୍‌ର ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଭକ୍ତ ଅମୀର ଶକ୍କର ଦଲାଲଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କରୁ ଏହା ଉଦ୍‌ଭୂତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରାୟତଃ ଏହି ପ୍ରକାର ଉତ୍ସବ ସିଦ୍ଧ ମୁସଲିମ୍ ସନ୍ତଙ୍କ ସମ୍ମାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କରାଯାଇଥାଏ । ବହୁ ପରିମାଣରେ ଚନ୍ଦନ ଘୋରି ଏକ ଥାଳିରେ ରଖାଯାଏ ଏବଂ ଧୂପ ଜଳାଯାଏ । ମସଜିଦ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାକୁ ନେବାପରେ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ଶେଷରେ ଥାଳିରେ ଥିବା ଚନ୍ଦନ ଏବଂ ଧୂପ ମସଜିଦ୍‌ର ପ୍ରାଚୀରରେ ଲଗାଯାଏ । ଏହି ଉତ୍ସବ ପ୍ରଥମ ତିନିବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀ ଅମୀର ଶକ୍କର ନିଜେ ନିର୍ବାହ କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ । ଏହି ପ୍ରକାର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଧ୍ୱଜା ଏବଂ ମୁସଲମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚନ୍ଦନ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଏକ ସଂଗରେ ହେଲା ଏବଂ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା ଚାଲୁରହିଛି ।

ପରିଚାଳନା : ରାମନବମୀ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟ ଓ ପବିତ୍ର ଦିନ । ବାବାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବହୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ମନକୁ ମନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାଉଥିଲେ ଏବଂ ମେଳାର ଆୟୋଜନରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ବାହାରର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ତାତ୍ୟା ପାଟିଲ ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କ ଜଣେ ପରମ ଭକ୍ତ ମହିଳା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମାଈ ସମ୍ଭାଳୁଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ତାଙ୍କର ନିବାସ ସ୍ଥଳ ଅତିଥିଙ୍କ ଭିଡ଼ରେ ପୂରିଯାଉଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ରଖିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ଏହା ସହିତ ସେ ମେଳା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ସେ ନିଜ ଖୁସିରେ କରୁଥିଲେ ତାହା ଥିଲା ମସଜିଦ୍ ସଫା କରିବା, ଚୂନ ଲିପିବା ଇତ୍ୟାଦି । ମସଜିଦ୍‌ର କାନ୍ଥ ଏବଂ କବାଟଗୁଡ଼ିକ ଅନବରତ ଧୁନି ଜଳିବା କାରଣରୁ କଳା ପଡ଼ିଯାଉଥିଲା । ଯେତେବେଳେ ବାବା ରାତିରେ ଚଭାଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ରାମ କରିବା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲେ ସେତେବେଳେ ସେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଧୁନି ସହିତ ସମସ୍ତ ଜିନିଷପତ୍ର ବାହାରକୁ କଢ଼ାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ସଫାସୁତୁରା ତଥା ଲିପା ପୋଛା ହେବା ପରେ ପୁଣି ଯଥାସ୍ଥାନରେ ରଖାଯାଉଥିଲା । ବାବାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ ଗରିବଙ୍କୁ ଭୋଜନ କରାଇବା ମଧ୍ୟ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଏକ ଅଂଶବିଶେଷ ଥିଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ବିରାଟ ଭୋଜିର ଆୟୋଜନ କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ବହୁ ପ୍ରକାର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ତିଆରି କରାଯାଉଥିଲା । ଏହିସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈଙ୍କ ନିବାସସ୍ଥଳରେ ହେଉଥିଲା । ବହୁ ଧନାଢ଼୍ୟ ଏବଂ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଭକ୍ତ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ ।

।। ରାମନବମୀ ଓ ଉର୍ସ ଉତ୍ସବର ସମନ୍ୱୟ ।।

ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏହି ପ୍ରକାର ଉତ୍ତମ ରୂପେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ମେଳାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଲା । ୧ ୯ ୧ ୧ ମସିହାରେ ଏଥିରେ ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ।

କୃଷ୍ଣରାଓ ଯୋଗେଶ୍ୱର ଭୀଷ୍ମ ନାମରେ ଜଣେ ଭକ୍ତ(ଶ୍ରୀ ସାଇ ସଗୁଣୋପାସନାର ଲେଖକ) ଅମରାବତିର ଦାଦା ସାହେବ ଖାପର୍ଦ୍ଦେଙ୍କ ସହ ମେଳାର ଦିନକ ପୂର୍ବରୁ ଶିରିଡି ଆସି ଦୀକ୍ଷିତଓ୍ୱାଡ଼ାରେ ରହିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ବାରଣ୍ଡାରେ ବିଶ୍ରାମ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କର ମନକୁ ଏକ ବିଚାର ଆସିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମଣରାମ ଓରଫ କାକା ମହାଜନୀ ପୂଜା ସାମଗ୍ରୀ ଧରି ମସଜିଦ୍‌କୁ ଯାଉଥିଲେ । ସେ ଦୁହିଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଚାର ଆଲୋଚନା ହେଲା ଏବଂ ସେମାନେ ମନେ କଲେ ଯେ ଶିରିଡ଼ିରେ ଉର୍ସ ମେଳା ରାମନବମୀ ଦିନ ଆୟୋଜିତ ହେବା ପଛରେ କିଛି ଗୂଢ଼ ରହସ୍ୟ ନିହିତ ରହିଛି । ରାମନବମୀ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ଦିନ । ଯଦି ଏହିଦିନ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ମଧ୍ୟ ପାଳନ କରାଯାଏ କେତେ ଭଲ ନହେବ ? କାକା ମହାଜନୀଙ୍କ ମନକୁ କଥାଟି ପାଇଲା । ଏବେ ସମସ୍ୟା ଥିଲା ସେଦିନ ହରିଦାସ ମିଳିବେ କି ନାହିଁ । ହରିଦାସ ମାନେ କୀର୍ତ୍ତନିଆ ଦଳ । ତେବେ ଭୀଷ୍ମ ଏହି ସମସ୍ୟାର ଉପାୟ ବାହାର କଲେ । ସେ କହିଲେ ମୋର ସ୍ୱରଚିତ ରାମ ଆଖ୍ୟାନ, ଯେଉଁଥିରେ ରାମଜନ୍ମ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ରହିଛି ତାହା ରଚନା ସରିଛି । ମୁଁ ତାହାର କୀର୍ତ୍ତନ କରିବି ଏବଂ ତୁମେ ହାରମୋନିୟମ ବଜାଇବ । ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈ ସୁଣ୍ଠିବଡ଼ା(ଅଦାଗୁଣ୍ଡ ଓ ଚିନି ମିଶି ତିଆରି କରାଯାଉଥିବା ଏକ ପ୍ରକାର ବରା) ତିଆରି କରିବେ ।

ଏହା ପରେ ଦୁଇଜଣଯାକ ବାବାଙ୍କ ଅନୁମତି ନିମନ୍ତେ ମସଜିଦ୍‌କୁ ଗଲେ । ବାବା ତ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ଓ୍ୱାଡ଼ାରେ କ'ଣ ହେଉଥିଲା ତାହା ତାଙ୍କୁ ଜଣାଥିଲା । ବାବା କାକା ମହାଜନୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ 'କ'ଣ ଚାଲିଥିଲା ? ଏହି ଆକସ୍ମିକ ପ୍ରଶ୍ନରେ କାକା ହଡ଼ବଡ଼େଇ ଗଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଅଭିପ୍ରାୟ ବୁଝିନପାରି ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଗଲେ । ତାପରେ ବାବା ଭୀଷ୍ମଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ କ'ଣ ହେଉଥିଲା ? ଭୀଷ୍ମ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଏବଂ ଅନୁମତି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ । ବାବା ସହର୍ଷ ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ସମସ୍ତ ଭକ୍ତ ଆନନ୍ଦରେ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇଉଠିଲେ ଏବଂ ରାମ ଜନ୍ମୋତ୍ସବ ପାଳନ କରିବାରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ ପତାକାରେ ମସଜିଦ୍‌କୁ ସଜାଇ ଦିଆଗଲା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈ ଗୋଟିଏ ଦୋଳି ନେଇ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ସବ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଭୀଷ୍ମ କୀର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଛିଡ଼ା ହେଲେ ଏବଂ ମହାଜନୀ ହାରମୋନିୟମରେ ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗତ ଦେଲେ । ତତ୍ପରେ ବାବା ମହାଜନୀଙ୍କୁ ଡକାଇ ପଠାଇଲେ । ମହାଜନୀଙ୍କ ମନରେ ଶଙ୍କା ଜାତ ହେଲା କି ବାବା ଉତ୍ସବ ପାଳନ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ଦେବେ କି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ସେ ବାବାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ 'ଏସବୁ କ'ଣ ? ଦୋଳି କାହିଁକି ରଖାଯାଇଛି ? କାକା ମହାଜନୀ କହିଲେ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି, ଏଥିପାଇଁ ଦୋଳି ରଖାଯାଇଛି । କାନ୍ଥରେ

ଥିବା ଖୋପରୁ ବାବା ଦୁଇଟି ହାର ବାହାର କଲେ । ଗୋଟିଏକୁ କାକାଜୀଙ୍କ ଗଳାରେ ଲମ୍ବାଇଦେଲେ, ଆଉଟି ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ପାଖକୁ ବଢ଼ାଇଦେଲେ । କୀର୍ତ୍ତନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । କୀର୍ତ୍ତନ ସମାପ୍ତ ହେଲାବେଳକୁ ଶ୍ରୀ ରାଜାରାମଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଜୟ ଜୟକାର ହେଲା । କୀର୍ତ୍ତନ ସ୍ଥଳରେ ଗୋଲାପ ଜଳ ବୃଷ୍ଟି ହେଲା । ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧୀର ହୋଇ ଉଠିଥିବାବେଳେ ହଠାତ୍ ଏକ ଗର୍ଜନ ଧ୍ୱନିରେ ନୀରବତା ଖେଳିଗଲା । ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ସମୟରେ ଗୋଲାପ ଜଳ ବୃଷ୍ଟି ହେଉଥିଲା, ସେଥିରୁ କିଛି ଅଂଶ ଅସାବଧନତାବଶତଃ ବାବାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବାବା ଏକରକମ କ୍ରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କଲେ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ । ତେବେ ବାବାଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ ସହ ପରିଚିତ ଲୋକେ ଏଥିରେ ବିବ୍ରତ ହୁଅନ୍ତେ କାହିଁକି ? ବାବାଙ୍କର ଏହି କ୍ରୋଧକୁ ସେମାନେ ଆଶୀର୍ବାଦ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ସେମାନେ ମନେ କଲେ ଯେ ଆଜି ରାମଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନ, ତେଣୁ ରାବଣର ବିନାଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଅହଂକାର ଏବଂ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରବୃତ୍ତିରୂପକ ରାକ୍ଷସର ସଂହାର ନିମିତ୍ତ ବାବାଙ୍କ ମନରେ କ୍ରୋଧ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଏହା ସହିତ ସେମାନେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଯେବେ ଶିରିଡ଼ିରେ ଏପରି କୌଣସି ନୂତନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲା, ବାବା ହଠାତ୍ ରାଗିଯାଉଥିଲେ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ବିସ୍ମୟ ନୟନରେ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈ ମଧ୍ୟ ଭୟଭୀତ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲେ କାଳେ ବାବା ତାଙ୍କର ଦୋଳିଟି ଭାଙ୍ଗିଭୁଙ୍ଗି ଦେବେ । ଏଥିପାଇଁ ସେ କାକା ମହାଜନୀଙ୍କୁ ଦୋଳି ହଟାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । କିନ୍ତୁ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଏଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ କଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ବାବା ଶାନ୍ତ ହେଲେ ଏବଂ ସେହିଦିନର ମହାପୂଜା ଓ ଆରତି ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ସମାପନ ହେଲା । ଏହାପରେ କାକା ମହାଜନୀ ବାବାଙ୍କୁ ଦୋଳି ହଟାଇବାକୁ ଅନୁମତି ମାଗିଲେ । ବାବା ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି କହିଲେ, ଏବେ ଉତ୍ସବ ସରିଲା କେଉଁଠି ? ପରଦିନ ଗୋପାଳ କାଲା ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରାଗଲା, ତାହାପରେ ବାବା ଦୋଳି ହଟାଇବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଲେ । ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଚୂଡ଼ା ଓ ଦହିକୁ ମିଶାଇ ଏକ ମାଟି ହାଣ୍ଡିରେ ରଖି ଟଙ୍ଗାଇ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ କୀର୍ତ୍ତନ ଶେଷ ହେବା ପରେ ତାହାକୁ ଭଙ୍ଗାଯାଇଥାଏ । ଶେଷରେ ପ୍ରସାଦ ରୂପରେ ତାହାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିତରଣ କରାଯାଏ, ଯେପରି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳମାନଙ୍କ ସାଥିରେ କରୁଥିଲେ । ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ଏହିପରି ଭାବରେ ଦିନସାରା ଚାଲୁଥିଲା । ଦିନବେଳା ଦୁଇଟି ପତାକା ଶୋଭାଯାତ୍ରା ଏବଂ ରାତିରେ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା ବଡ଼ ଧୁମଧାମ ସହକାରେ ପରିକ୍ରମା କରୁଥିଲା । ଏହା ପରଠାରୁ ଉର୍ସ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ପରବର୍ଷ ୧ ୯ ୧ ୨ ମସିହାରେ ରାମନବମୀ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀରେ ପରିବର୍ଦ୍ଧନ କରାଗଲା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈ ଚୈତ୍ର ପ୍ରତିପଦାରୁ ନାମସପ୍ତାହ ପ୍ରାରମ୍ଭ କଲେ । (ଲଗାତାର ସାତଦିନ ଅହୋରାତ୍ର ଭଗବତ ନାମ କୀର୍ତ୍ତନକୁ ନାମ ସପ୍ତାହ କୁହାଯାଏ) ସମସ୍ତ ଭକ୍ତ ଏଥିରେ ପାଳିକରି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ଦେଶର ସବୁପ୍ରାନ୍ତରେ ରାମନବମୀ ଉତ୍ସବ ବଡ଼ ଆନନ୍ଦ ଓ ଉଲ୍ଲାସରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ଏହି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ହରିଦାସ ମିଳିବା ସମସ୍ୟା ଦେଖାଦେଲା; କିନ୍ତୁ ଉତ୍ସବ ପୂର୍ବରୁ ସେହି ସମସ୍ୟା ଦୂର ହୋଇଗଲା । ପାଞ୍ଚଛଅ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀ ମହାଜନୀଙ୍କର ବାଲାବୁବାଙ୍କ ସହିତ ଆକସ୍ମିକ ଭେଟ ହେଲା । ବୁବା ସାହେବ ଆଧୁନିକ ତୁକାରାମ ଭାବରେ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ବର୍ଷ କୀର୍ତ୍ତନ ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅର୍ପଣ କରାଗଲା । ତହିଁ ପରବର୍ଷ ୧୯୧୩ ମସିହାରେ ଆଉ ଜଣେ ହରିଦାସ (ସାତରା ଜିଲା ନିବାସୀ ବାଲା ବୁବା ସାତାରକର) ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ପ୍ଲେଗ ରୋଗର ପ୍ରକୋପ ଯୋଗୁ ସେଠାରେ କୀର୍ତ୍ତନ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏଣୁ ସେ ଶିରିଡ଼ି ପଳାଇଆସିଲେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୀର୍ତ୍ତନ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତ ବାବାଙ୍କର ଅନୁମତି ଲାଭ କଲେ । ଫଳରେ ସେ କୀର୍ତ୍ତନ କଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ୧୯୧୪ ମସିହାରୁ ହରିଦାସ ବା କୀର୍ତ୍ତନ ସମସ୍ୟା ବାବା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଦୂର କରିଦେଲେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଏବେ ସ୍ଥାୟୀ ରୂପରେ ଶ୍ରୀ ଦାସଗଣୁ ମହାରାଜଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରାଗଲା । ସେ ସଫଳତାର ସହ ଏବଂ ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ସହକାରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କଲେ ।

୧୯୧୨ ମସିହା ପରଠାରୁ ଉତ୍ସବରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ଆଶାତୀତ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାକୁ ଲାଗିଲା । ଚୈତ୍ର ଶୁକ୍ଳ ଅଷ୍ଟମୀରୁ ଦ୍ୱାଦଶୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିରିଡ଼ିରେ ଏପରି ଜନସମାଗମ ହେଉଥିଲା ଯେପରିକି ମନେ ହେଉଥିଲା ମହୁମାଛିଙ୍କ ଫେଣା ଲାଗିଛି । ଦୋକାନ ବଜାର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଚାଲିଲା । ନାମୀ ପହିଲମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୁସ୍ତି ଖେଳ ହେଲା । ଗରିବମାନଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଦେବା ପାଇଁ ବିଶାଳ ଆକାରରେ ଭଣ୍ଡାରାମାନ ଖୋଲାଗଲା । ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈଙ୍କ କଠିନ ପରିଶ୍ରମର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଶିରିଡ଼ିକୁ ସଂସ୍ଥାନର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମିଳିଲା । ସମ୍ପତ୍ତି ପରିମାଣ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଚାଲିଲା । ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଘୋଡ଼ା, ପାଲିଙ୍କି, ରଥ ଏବଂ ରୁପାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ, ବାସନ, କୁସନ ଇତ୍ୟାଦି ଭକ୍ତମାନେ ଉପହାର ଆକାରରେ ଦେଲେ । ଉତ୍ସବ ଅବସରରେ ହାତୀ ଅଣାଯାଉଥିଲା । ଯଦିଓ ସମ୍ପତ୍ତି ବେଶ୍ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଲା; ବାବା ସେଥିପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତ ରହୁଥିଲେ । ସେ ତା'କୁ ଉପେକ୍ଷା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଥିଲେ ଏବଂ ପୂର୍ବପରି ସାଧାରଣ ବେଶଭୂଷା ଧାରଣ କରୁଥିଲେ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ବିଷୟ ଯେ ଉତ୍ସବ ତଥା ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଉଭୟ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ମିଳିମିଶି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ବିବାଦ କିମ୍ବା ମତଭେଦ ହୋଇନାହିଁ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଜନସମାଗମ ୫ ହଜାରରୁ ୭ ହଜାର ଭିତରେ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ କୌଣସି କୌଣସି ବର୍ଷ ଏହା ୭୫ ହଜାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ି ଯାଉଥିଲା । ତଥାପି କେବେ କୌଣସି ରୋଗ କିମ୍ବା ଦଙ୍ଗା ହେବାର ନଜିର ନାହିଁ ।

।।ମସଜିଦ୍‌ର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର ।।

ଉର୍ସ ଏବଂ ମେଳା ପାଳନ କଥା ଯେପରି ପ୍ରଥମେ ଗୋପାଳ ଗୁଣ୍ଡଙ୍କ ମନରେ ଆସିଥିଲା, ସେହିପରି ମସଜିଦ୍‌ର ଜୀର୍ଣ୍ଣୋଦ୍ଧାର ବିଚାର ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ମନକୁ ହିଁ ଆସିଥିଲା । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ସେ ପଥରଖଣ୍ଡମାନ ମଗାଇ ସେସବୁକୁ ଏକତ୍ର କରି ବର୍ଗାକାର କରି କାଟି ରଖିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟର ଶ୍ରେୟ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ନଥିଲା । ସେହି ଯଶଲାଭ କରିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ନାନାସାହେବ ଚନ୍ଦୋରକରଙ୍କ ପାଇଁ ସୁରକ୍ଷିତ ଥିଲା ଏବଂ ପାର୍ଶ୍ୱରାସ୍ତା ଓ ଚଟାଣ କାର୍ଯ୍ୟ କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତଙ୍କର । ପ୍ରଥମେ ବାବା ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଲେ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭକ୍ତ ମହଲସାପତିଙ୍କ ଆଗ୍ରହରୁ ବାବାଙ୍କ ଅନୁମତି ମିଳିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ରାତିରେ ହିଁ ମସଜିଦ୍‌ର ଚଟାଣ ତିଆରି ହୋଇଗଲା । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାବା ଗୋଟିଏ ଅଖା ଉପରେ ବସୁଥିଲେ । ଏଣିକି ସେହି ଅଖାଟିକୁ ହଟାଇ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଏକ ଛୋଟିଆ ଗଦି ବିଛାଗଲା ।

୧ ୯ ୧ ୨ ମସିହାରେ ସଭାମଣ୍ଡପ କଠିନ ପରିଶ୍ରମ ଉପରାନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ମସଜିଦ୍‌ର ଅଗଣା ଅତି ଛୋଟ ତଥା ଯିବା ଆସିବା କରିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତ ଅଗଣାକୁ ବଢ଼ାଇ ତାହା ଉପରେ ଛାତ ପକାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ବହୁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରି ଲୁହା ଓ କଂକ୍ରିଟ ଆଣି ଗଦା କରିରଖିଲେ ଏବଂ କାମ ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଦିନ ରାତି ପରିଶ୍ରମ କରି ଭକ୍ତମାନେ ଲୁହା ଖମ୍ବ ପୋତିଲେ । ପରଦିନ ଯେତେବେଳେ ବାବା ଚଭାଡ଼ିରୁ ଫେରିଲେ ସେହି ଖମ୍ବଗୁଡ଼ିକୁ ଉପାଡ଼ି ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ଏବଂ ଅତି କ୍ରୋଧିତ ହୋଇ ଉଠିଲେ । ଗୋଟିଏ ହାତରେ ଖମ୍ବ ଧରି ସେ ଉପାଡ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବଂ ଆର ହାତରେ ତାତ୍ୟାଙ୍କ ଫଟେଇ ଟାଣି କାଢ଼ିଆଣିଲେ ଓ ସେଥିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ । ସେତେବେଳେ ବାବାଙ୍କର ଚକ୍ଷୁଯୁଗଳ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଙ୍ଗାର ସଦୃଶ ଜାଜ୍ୱଲ୍ୟମାନ ହୋଇଉଠୁଥିଲା । ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁବା ପାଇଁ କାହାର ସାହସ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଭୀତତ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ଏବେ କ'ଣ କରାଯିବ ? ଭାଗୋଜୀ ସିନ୍ଧେ(ବାବାଙ୍କ କୁଷ୍ଠରୋଗୀ ଭକ୍ତ) ସାମାନ୍ୟ ସାହସ କରି ଆଗେଇଲେ କିନ୍ତୁ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଧକ୍କା ଦେଇ ଠେଲିଦେଲେ । ଶ୍ୟାମାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସମାନ ଦଶା ହେଲା । ବାବା ତାଙ୍କ ଉପରକୁ ଇଟା ଖଣ୍ଡମାନ ପକାଇଲେ । ଯିଏ ବି ତାଙ୍କୁ ଶାନ୍ତ କରିବାକୁ ଗଲା ତା'ର ଅନୁରୂପ ଦଶା ହେଲା ।

କିଛି ସମୟ ଉତାରୁ କ୍ରୋଧ ଶାନ୍ତ ହେବା ପରେ ବାବା ଜଣେ ଦୋକାନୀଙ୍କୁ ଡାକି ଏକ ଜରି ଲାଗିଥିବା ପଗଡ଼ି କିଣି ତାତ୍ୟାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧିଦେଲେ, ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବା ଶୈଳୀରେ । ଏହି ବିଚିତ୍ର ବ୍ୟବହାର ଦେଖି ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେମାନେ ବୁଝି ପାରୁନଥିଲେ କି ବାବା କେଉଁ ଅଜ୍ଞାତ କାରଣରୁ ଏପରି

କ୍ରୋଧିତ ହେଲେ ? ତାତ୍ୟାଙ୍କୁ ମାଡ଼ ଦେଲେ କାହିଁକି ଏବଂ ତାଙ୍କର କ୍ରୋଧ ତତ୍କ୍ଷଣାତ ଶାନ୍ତ ହେଲା କିପରି ? ବାବା ବେଳେବେଳେ ଅତି ଗମ୍ଭୀର ତଥା ଶାନ୍ତ ମୁଦ୍ରାରେ ରହୁଥିଲେ ଏବଂ ବଡ଼ ପ୍ରେମରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିଲେ । ଆଉ କେତେବେଳେ ବିନା କୌଣସି କାରଣରେ ହଠାତ୍ କ୍ରୋଧିତ ହୋଇଉଠୁଥିଲେ । ଏହିପରି ଅନେକ ଘଟଣା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି; କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଏହାର କୌଣସି ନିଷ୍କର୍ଷ ବାହାର କରିପାରିନାହିଁ, ଏହା ଭିତରୁ କେଉଁଟା ଲେଖିବି ଓ କେଉଁଟା ବାଦ୍ ଦିଆଯିବ ? ତେଣୁ ଯେଉଁ କ୍ରମରେ ଘଟଣାସବୁ ସ୍ମରଣକୁ ଆସୁଛି ସେହି ଅନୁସାରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛି । ଆସନ୍ତା ଅଧ୍ୟାୟରେ ବାବା ଯବନ କିମ୍ବା ହିନ୍ଦୁ ଏହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯିବ ତଥା ତାଙ୍କର ଯୋଗ, ସାଧନା, ଶକ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବ ।

ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।

(ସପ୍ତାହ ପାରାୟଣ : ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ରାମ)

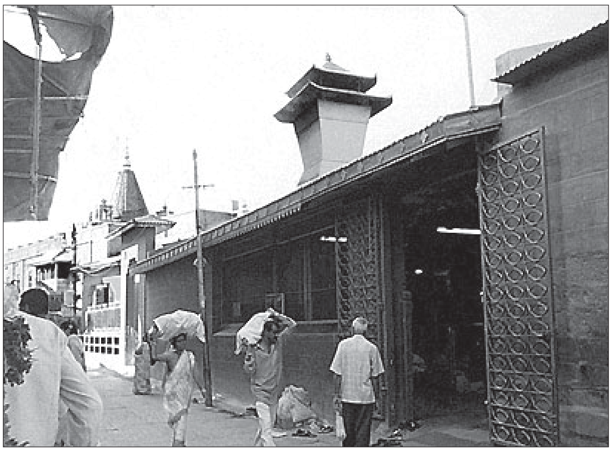

ଭକ୍ତ କଲ୍ୟାଣର ଅଭୟସ୍ଥଳ ଶ୍ରୀ ଦ୍ୱାରକାମାୟୀ, ଯେଉଁଠାରେ ବିରାଜିଥିଲେ ସାଇଁ